

УДК 343.323. 343.1

*Бурдін Володимир Миколайович,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права
та кримінології юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка*

ПРОБЛЕМИ УЗГОДЖЕННЯ НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ ТА КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

В статті розглянуто проблеми узгодження нового КПК України та КК України на прикладах регламентації інститутів звільнення від кримінальної відповідальності та призначення покарання, а також нового інституту кримінальних проступків. Доведено необхідність узгодження процесуального законодавства з інститутами матеріального кримінального права.

Ключові слова: *звільнення від кримінальної відповідальності, злочин, кримінальна відповідальність, угода про примирення, угода про визнання винуватості.*

Постановка проблеми. На сьогодні в правовій науці положення про те, що матеріальне кримінальне право є первинним у відношенні до процесуального кримінального права, є, по суті, аксіоматичним і ніким не ставиться під сумнів. Саме нормами матеріального кримінального права визначаються основні кримінально-правові інститути та підстави їх застосування. Процесуальні норми у цьому відношенні мають так би мовити обслуговуючий характер, адже вони, не впливаючи на кримінально-правову матерію, забезпечують процедурну реалізацію відповідних положень матеріального кримінального законодавства. Таке своєрідне підпорядковане значення кримінально-процесуальних норм у відношенні до норм матеріального кримінального права жодним чином не применшує значення кримінального процесуального права як самостійної галузі права зі своїми самостійними завданнями. Отже, йдеться не про другорядність кримінального процесуального права. Водночас з огляду на безпосередню дотичність та взаємну проникність норм цих суміжних галузей права назріла потреба поставити питання про чітке розмежування їхніх завдань. Адже досить дивними виглядали би положення Кримінального кодексу України (далі КК України), у яких містилися би положення, наприклад, про процедуру проведення певної процесуальної дії, зокрема, огляду чи обшуку. Проте так само незрозумілими виглядають положення і процесуального законодавства, які встановлюють або змінюють окремі кримінально-правові поняття чи інститути.

Доцільно наголосити, що підпорядковуюче значення кримінального права у відношенні до процесуального повністю підтверджується і відповідним законодавством. Так, визначаючи завдання кримінального законодавства України законодавець вказує, що своїм завданням Кримінальний кодекс України має правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки,

довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам. На розвиток цих положень у ч. 2 ст. 1 КК України вказується, що для здійснення цього завдання Кримінальний кодекс України визначає, які суспільно небезпечні діяння є злочинами та які покарання застосовуються до осіб, що їх вчинили. Відповідно до ст. 1 Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р. (далі КПК України), призначенням КПК України є визначення порядку провадження у кримінальних справах. А серед завдань кримінального судочинства в ст. 2 КПК України було передбачено охорону прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які беруть у ньому участь, а також швидке і повне розкриття злочинів, викриття винних та забезпечення правильного застосування Закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний. Дещо розширені і уточнені, але аналогічні по суті положення передбачені і в ст. 1 та ст. 2 нового КПК України 2012 р.

Таким чином, можна було би стверджувати, що і теорія, і правозастосовна практика у цьому питанні є одноставні і жодних проблем у зв'язку з цим не повинно виникати. Все, що стосується визначення поняття злочину, видів складів злочинів, поняття кримінальної відповідальності та її форм, видів звільнення від кримінальної відповідальності або від покарання, формулювання інших кримінально-правових інститутів та їх наслідків, повинно регламентуватися нормами матеріального кримінального законодавства. У той час як процедура оформлення відповідних процесуальних рішень повинна бути передбачена кримінально-процесуальним законодавством. Разом з тим, коли мова йде про перевірку дії цих положень щодо конкретних кримінально-правових інститутів, виникає багато суперечливих моментів. При цьому розвиток матеріального та процесуального законодавства свідчить про те, що існує ціла низка інститутів, щодо яких згадані постулати завжди були і залишаються дещо деформованими. Більше того, новий КПК України 2012 р. саме з огляду на порушену проблему може бути об'єктом критики.

Аналіз останніх досліджень. Одним з перших звернув увагу на невідповідність окремих положень нового КПК України 2012 р. матеріальному кримінальному законодавству О.К. Марін, який досить чітко вказав на недопустимість введення в процесуальне законодавство нових кримінально-правових понять та інститутів, які повинні бути сформульовані в КК України [1]. Перш за все йдеться про так звані кримінальні проступки, існування яких ще не відоме матеріальному кримінальному законодавству, проте про які вже йдеться в новому КПК України. А законопроект про запровадження інституту кримінальних проступків перебуває ще тільки на стадії обговорення в наукових колах. Зовсім недавно розпорядженням Президента України від 30 травня 2012 р. «Про робочу групу з питань реформування законодавства про адміністративні правопорушення та запровадження інституту кримінальних проступків» була створена робоча група з розробки відповідного законопроекту, який ще навіть не розглядався у Верховній Раді України. Проте в новому КПК України 2012 р. вже виділено Главу 25, у якій йдеться про особливості досудового розслідування кримінальних проступків. А в ст. 3 КПК України, у якій відбувається роз'яснення основних термінів, вказується, що закон України про кримінальну відповідальність – це законодавчі акти України, які встановлюють кримінальну відповідальність (Кримінальний кодекс України та закон України про кримінальні проступки). Таким чином, у процесуальному законодавстві вже відбувається регламентація особливостей провадження щодо так званих

процесуальних проступків, хоч в матеріальному кримінальному законодавстві поняття кримінального проступку поки що відсутнє.

Крім того, незважаючи на те, що в ч. 3 ст. 3 КК України вказується, що злочинність діяння, його караність, а також інші кримінально-правові наслідки визначаються лише КК України, у ст. 3 КПК України вже йдеться про якийсь самостійний закон про кримінальні проступки. До вказаної ситуації дуже вдало підходить відомий у народі вислів про те, що віз поставили попереду вола. Адже очевидним є той факт, що визначати особливості провадження в справа про кримінальні проступки можна лише після запровадження відповідного інституту в матеріальне кримінальне законодавство. Отже, незважаючи на те, що в наукових колах і дотепер немає єдиного погляду на доцільність самого існування так званого кримінального проступку, це питання і не повинно обговорюватись. Адже сам законодавець в імперативному порядку його вирішив – кримінальний проступок існує, що відповідно і зафіксував у новому КПК України. Єдине, на що в цьому відношенні треба сподіватися, так це на якнайшвидші відповідні зміни КК України.

Проте, як ми вже згадували, існують і окремі традиційні кримінально-правові інститути, які протягом тривалого часу залишаються деформованими процесуальними нормами. Але з огляду на їхню традиційність для кримінального права вони не привертають до себе належної уваги, як це відбувається сьогодні щодо таких революційних нововведень, як кримінальні проступки. Мова йде про інститути звільнення від кримінальної відповідальності та призначення покарання, особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх. Спробуємо проаналізувати у динаміці, наскільки узгоджувалися норми матеріального та процесуального законодавства в цій частині з постулатом про первинність матеріального законодавства і відповідними завданнями КК України та КПК України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Звернення до вказаних інститутів завжди буде актуальним. Адже існування різних видів звільнення від кримінальної відповідальності та особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх є одними з найяскравіших проявів реалізації принципів гуманізму, диференціації та індивідуалізації кримінальної відповідальності в кримінальному праві. З урахуванням того, що покарання є найтяжчою формою кримінальної відповідальності, правила призначення покарання також завжди будуть перебувати в центрі уваги науковців та практиків.

Незважаючи на те, що поняття кримінальної відповідальності є одним з центральних кримінально-правових понять, формалізованого визначення його в КК України немає, так само немає і визначення поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Водночас немає сумнівів у тому, що визначення змісту цих понять повинно відбуватися виключно на основі норм матеріального кримінального права, так само як і кримінально-правових наслідків відповідних інститутів. У цьому відношенні цілком правильну позицію зайняв Конституційний Суд України, який у мотивувальній частині свого рішення від 27 жовтня 1999 р. «у справі про депутатську недоторканість» для з'ясування поняття кримінальної відповідальності звертався виключно до матеріальних норм, передбачених статтями КК України. Разом з тим, у частині, що стосується підстав та видів звільнення від кримінальної відповідальності, матеріальне та процесуальне кримінальне законодавство було і залишається несинхронізованим. Мова йде про наявність процесуальних норм, які істотно змінюють кримінально-правові інститути в частині звільнення від кримінальної відповідальності або навіть встановлюють нові їх види.

Так, зокрема, у КК України 1960 р. було передбачено не так вже і багато видів звільнення від кримінальної відповідальності. У ст. 48 було передбачено звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з закінченням строків давності. У ч. 1 ст. 50 було встановлено звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. А в ст. 51 у випадку вчинення злочинів, що не становлять великої суспільної небезпеки, звільнення від кримінальної відповідальності могло поєднуватися з: 1) притягненням до адміністративної відповідальності; 2) передачею матеріалів справи на розгляд товариського суду; 3) застосуванням примусових заходів виховного характеру; 4) передачею особи на поруки громадській організації або трудовому колективу. Процесуальне оформлення цих видів звільнення від кримінальної відповідальності, як і належить, відбувалося в КПК України. Водночас у ст. 27 КПК України 1960 р. було визначено перелік злочинів, порушення кримінальної справи щодо яких могло відбуватися виключно на підставі заяви потерпілої особи. У цій статті було передбачено виняток із загального принципу публічності, згідно з яким кримінальна справа мала бути порушена в кожному випадку виявлення ознак складу злочину, незалежно від заяви потерпілої особи. У ст. 27 КПК було передбачено також можливість закриття кримінальної справи у разі примирення винного з потерпілим, якщо таке примирення мало місце до виходу суду в нарадчу кімнату для постановлення вироку. Незважаючи на те, що існування особливого порядку порушення кримінальної справи в так званих справах приватного обвинувачення має процесуальне підґрунтя, фактично положеннями цієї статті було передбачено окремий вид звільнення від кримінальної відповідальності, який не був відомий чинному на той час матеріальному кримінальному законодавству. Адже закриття кримінальної справи в цьому випадку означало те, що винний фактично звільнявся від державного осуду за вчинений ним злочин, а також і від будь-яких інших заходів кримінально-правового впливу, які входять до різних форм кримінальної відповідальності. Іншими словами мала місце ситуація, коли кримінально-процесуальне законодавство розширювало сферу дії інституту звільнення від кримінальної відповідальності, встановлюючи новий його вид – звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.

З введенням у дію 1 вересня 2001 р. нового КК України кількість видів звільнення від кримінальної відповідальності істотно збільшилась. Безумовно, що в цілому такі законодавчі зміни необхідно розглядати як позитивну тенденцію в динаміці розвитку кримінального законодавства України. Адже завдяки таким змінам відбувається максимальна реалізація принципів гуманізму, а також диференціації та індивідуалізації кримінальної відповідальності. При цьому одним з нових видів звільнення від кримінальної відповідальності, який передбачений у ст. 47 КК України, є звільнення у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. У першій своїй редакції в ст. 47 КК України звільнення допускалося лише щодо злочинів невеликої тяжкості, вчинених уперше. При цьому до підстав, за сукупності яких суд міг застосувати вказаний вид звільнення, було віднесено: 1) факт примирення винного з потерпілим і 2) відшкодування завданих збитків або усунення винним заподіяної шкоди. Заради справедливості треба зауважити, що центральною і, по суті єдиною принципово необхідною умовою застосування цього виду звільнення від кримінальної відповідальності є факт примирення винного з потерпілим. Відшкодування завданих збитків або усунення винним заподіяної шкоди хоч і вказується серед підстав звільнення, проте фактично має лише формальний характер. Адже на відміну від звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям, передбачене в ст. 45 КК України, серед підстав застосування якого вимагається повне

відшкодування завданих збитків або усунення винним заподіяної шкоди, в ст. 46 КК України про повне відшкодування не йдеться. Таким чином, якщо потерпілий примирився з винним, то незалежно від суми спричинених збитків чи завданої шкоди, відшкодування може бути і в розмірі однієї гривні. Крім того, як правило, факт примирення на практиці і пов'язується з відшкодуванням завданих збитків або усуненням винним заподіяної шкоди і, таким чином, ця підстава повністю охоплюється фактом примирення і знову ж таки втрачає своє самостійне кримінально-правове значення. Продовжуючи реалізацію принципу гуманізму в кримінальному праві законодавець Законом від 15 квітня 2008 р. «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів щодо гуманізації кримінальної відповідальності» розширив сферу застосування цього виду звільнення від кримінальної відповідальності за рахунок його поширення і на вперше вчинені необережні злочини середньої тяжкості.

Враховуючи те, що в новому КК України з'явився такий вид звільнення від кримінальної відповідальності, як звільнення у зв'язку з примиренням винного з потерпілим, законодавець мав би узгодити ці положення з відповідними положеннями ст. 27 КПК України 1960 р., у якій, як ми вже наголошували, також, по суті, йдеться про звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням. Проте, на жаль, цього не відбулося, і ми знову ж таки маємо справу з ситуацією, коли регламентація кримінально-правових інститутів по-різному відбувається в матеріальному та процесуальному законодавстві.

Якщо в період дії КК 1960 р. можна було стверджувати про існування в кримінально-процесуальному законодавстві самостійного виду звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим, то з часу введення в дію КК України 2001 р. можна говорити про розширення чинним на той час кримінально-процесуальним законодавством (КПК 1960 р.) сфери дії цього виду звільнення. Мова йде про те, що навіть після змін до ст. 46 КК України, внесених Законом від 15 квітня 2008 р., вказаний вид звільнення може бути застосований лише у випадку вчинення вперше злочинів невеликої тяжкості або необережних злочинів середньої тяжкості. Натомість у ст. 27 КПК 1960 р. серед злочинів, щодо яких допускалося закриття кримінальної справи за примиренням, були передбачені умисні злочини середньої тяжкості (ч. 1, 2 ст. 203¹ «Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва», ч. 2 ст. 229 «Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікаційного зазначення походження товару», ст. 231 «Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю», ч. 2, 3, 4 ст. 232¹ «Незаконне використання інсайдерської інформації») і навіть умисний тяжкий злочин (ч. 3 ст. 229 «Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікаційного зазначення походження товару»). Єдиним обмежувальним чинником щодо застосування положень ст. 27 КПК України було те, що не у всіх перелічених злочинах був потерпілий, з яким можна було би примиритися винному, у розумінні ст. 49 КПК 1960 р. Адже відповідно до ст. 49 КПК 1960 р. потерпілим від злочину могла бути визнана лише фізична особа.

У новому КПК України 2012 р. розглядувана проблема вирішується принципово по-іншому. Суттєво розширюючи в ст. 477 КПК України 2012 р. перелік злочинів, провадження щодо яких відбувається у формі приватного обвинувачення, законодавець вже не допускає можливості закриття кримінальної справи у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. У таких випадках порушена кримінальна справа розслідується у

загальному порядку. У новому КПК України виділено окрему главу 35, у якій регламентується особливості кримінального провадження на підставі угод. Однією з таких відомих вже процесуальному законодавству угод є угода про примирення потерпілого з підозрюваним чи обвинуваченим. Проте в новому КПК України, на відміну від КПК 1960 р., наслідки укладення такої угоди принципово інші. Так, відповідно до ч. 1 ст. 471 КПК України 2012 р. в угоді при примирення, крім усього іншого, вказується також узгоджене покарання та згода сторін на його призначення або на призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням. Отже, факт примирення вже не може бути підставою для закриття кримінальної справи, а може впливати лише на процес реалізації такої форми кримінальної відповідальності, як покарання.

Проте це жодним чином не означає, що звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим вже неможливе. Адже за наявності необхідних підстав для звільнення від кримінальної відповідальності, передбачених в КК України, відповідно до ст.ст. 283, 285, 286 КПК України відбувається процесуальне оформлення такого звільнення. Тобто щодо злочинів, по яких провадження відбувається у формі приватного обвинувачення, діють загальні підстави звільнення від кримінальної відповідальності, встановлені КК України. Тобто для звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим для справ приватного обвинувачення потрібні всі підстави, передбачені в ст. 46 КК України. Таким чином, підстави різних видів звільнення від кримінальної відповідальності, як і належить, регламентуються лише в КК України.

Усунувши в новому КПК України 2012 р. положення, якими в кримінально-процесуальному законодавстві фактично встановлювали самостійний вид звільнення від кримінальної відповідальності, законодавець все ж таки розширив сферу дії звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим і зробив це саме завдяки новелам нового КПК України. Мова йде про те, що, на відміну від попереднього КПК 1960 р., відповідно до ч. 1 ст. 55 КПК України 2012 р., потерпілим може бути визнана не тільки фізична, але й юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. Отже, якщо застосування ст. 46 КК України в період дії КПК 1960 р. могло мати місце лише, коли шкода від злочину була завдана фізичній особі, то відповідно до положень нового КПК України цей вид звільнення повністю поширюється і на ті злочини, шкода від яких завдана лише юридичній особі.

Незважаючи на те, що в новому КПК України 2012 р. законодавець усунув недоліки попереднього кримінально-процесуального законодавства, які стосувалися такого виду звільнення від кримінальної відповідальності, як звільнення у зв'язку з примиренням винного з потерпілим, він передбачив нові не менш суперечливі положення, які також деформують окремі інститути матеріального кримінального законодавства. Мова йде про правові наслідки так званої угоди про примирення і угоди про визнання винуватості. Відповідно до ст. 471 КПК України, у якій регламентується зміст угоди про примирення, винний може домовитися про вид та розмір покарання, а також про звільнення від відбування покарання з випробуванням. Разом з тим, відповідно до ст.ст. 65, 75, 79 КК України, питання призначення покарання, а також звільнення від відбування покарання з випробуванням належать до інститутів матеріального кримінального права. Отже, і підстави їх застосування повинні регламентуватися нормами КК України. Водночас, відповідно до ст. 471 КПК України, фактично передбачено можливість застосування вказаних інститутів за домовленістю з винним. З приводу цього одразу виникає кілька запитань. Чи може суд призначити винному покарання на підставі угоди,

не враховуючи при цьому загальні засади призначення покарання? Чи може суд призначити винному покарання нижче від найнижчої межі, коли відсутні підстави, передбачені в ст. 69 КК України? Чи може суд застосувати звільнення від відбування покарання, коли відсутні підстави, передбачені в ст. 75 КК України? На цьому питанні не завершуються, а їх перелік можна продовжувати.

Очевидно, що існування відповідних процесуальних положень дає підстави стверджувати, що і призначення покарання, і вирішення питання про звільнення від відбування покарання з випробуванням може відбуватися без урахування вимог матеріального кримінального законодавства. Адже в іншому випадку втрачається значення самої угоди – просто не було би про що домовлятися. Проте такого роду угоди фактично нівелюють значення загальних засад призначення покарання та інших матеріальних підстав застосування відповідних кримінально-правових інститутів. Більше того, можна однозначно стверджувати, що інтереси винного завжди будуть перебувати в перманентному конфлікті з відповідними положеннями матеріального кримінального законодавства і його вимоги до угоди про примирення завжди будуть вимагати порушення відповідних положень КК України.

Якщо угода про примирення не є чимось абсолютно новим для кримінально-процесуального законодавства, то угода про визнання винуватості є справжньої новелою нового КПК України. Як будуть реалізовуватися ці положення на практиці, поки що не відомо, проте з реалізацією цього виду угоди також можна пов'язувати деформацію певних усталених положень матеріального кримінального права. Адже відповідно до ч. 1 ст. 472 КПК України в змісті угоди про визнання винуватості також зазначається узгоджене покарання та згода підозрюваного, обвинуваченого на його призначення або на призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням. З погляду матеріального кримінального права ці положення виглядають більш ніж абсурдними. Невже вид та розмір покарання може узгоджуватися з винним? Невже призначення покарання чи вирішення питання про застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням може залежати від згоди винного? Класичне розуміння суті цих кримінально-правових інститутів дозволяє одразу дати негативну відповідь на ці запитання.

Містить новий КПК України і окремі спірні моменти, які стосуються особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх. Так, на жаль, і в новому КПК України, так само як і в КПК України 1960 р., передбачено можливість кримінального провадження щодо малолітніх, які вчинили суспільно небезпечні діяння, передбачені КК України, до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Зокрема, у ст. 498 КПК України 2012 р. збережено положення про можливість порушення кримінального провадження щодо осіб, які досягли одинадцятирічного віку. Зрозуміло, що вказані особи не є суб'єктами злочину і не можуть підлягати кримінальній відповідальності. До них можуть бути застосовані лише примусові заходи виховного характеру. Проте виникає питання, чому вказані особи включаються в сферу кримінальної юстиції? Відповідно до положень ст. 6 КПК України 1960 р., щодо таких осіб порушувалась кримінальна справа. Але як можна порушувати кримінальну справу, якщо наперед відомо про відсутність складу злочину. На жаль, статистика свідчить про істотне збільшення кількості малолітніх, які вчиняють суспільно небезпечні діяння до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Очевидно, що держава не може не помічати такі прояви девіантної поведінки підлітків і повинна вчасно на них реагувати. Разом з тим, на наш погляд, вирішення цієї проблеми можливе тільки шляхом реформування

кримінальної юстиції щодо неповнолітніх, зокрема, прийняття окремого закону про провадження щодо осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність.

Досить неоднозначно вирішено в новому КПК України питання про можливість застосування до неповнолітніх злочинців примусових заходів виховного характеру. Так, зокрема, у ч. 1 ст. 497 КПК України 2012 р. вказується, що якщо під час досудового розслідування прокурор дійде висновку про можливість виправлення неповнолітнього, який обвинувачується у вчиненні вперше кримінального проступку, злочину невеликої тяжкості або необережного злочину середньої тяжкості без застосування кримінального покарання, він складає клопотання про застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру і надсилає його до суду. Фактично ця стаття дублює положення ч. 1 ст. 97 КК України, у якій регламентують підстави відповідного виду звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх. Щоправда, поки що в ч. 1 ст. 97 КК України немає жодного слова про кримінальний проступок. Проте чомусь у новому КПК України не згадується ще про одну підставу застосування до неповнолітніх примусових заходів виховного характеру. Адже відповідно до ч. 1 ст. 105 КК України, передбачено можливість звільнення неповнолітнього, який вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості, від покарання з застосуванням відповідних заходів. Про цю підставу застосування до неповнолітніх примусових заходів виховного характеру у новому КПК України законодавець чомусь взагалі забув. Натомість у КПК України 2012 р. з'явилися новели, які стосуються примусових заходів виховного характеру, що не відомі КК України. Мова йде про дострокове звільнення від примусового заходу виховного характеру. Так, у ст. 502 КПК України передбачено можливість дострокового звільнення неповнолітнього зі спеціальної навчально-виховної установи. Проте жодних підстав такого звільнення в ст. 105 КК України не передбачено.

Висновки. Реформування кримінального процесуального законодавства необхідно розглядати як позитивний крок на шляху створення правової держави і наближення законодавства України до європейських стандартів. Разом з тим, реформування законодавства повинно мати системний характер. Адже неприпустимим є реформування лише якоїсь однієї галузі права без відповідного системного узгодження з суміжними галузями. Запровадження в процесуальне законодавство угод про примирення та визнання винуватості, які вже відомі в зарубіжному законодавстві, пояснюється, перш за все, процесуальною доцільністю. Адже, якщо особа визнає свою винуватість у вчиненні злочину, кримінальне провадження суттєво спрощується. Те саме стосується і тих випадків, коли особа погоджується відшкодувати завдану шкоду потерпілому, що також свідчить про визнання своєї винуватості і, крім того, забезпечує інтереси потерпілого від злочину. Разом з тим, на сьогодні у таких випадках процесуальна доцільність входить у конфлікт з фундаментальними принципами кримінального права, що вимагає відповідного реформування і матеріального кримінального законодавства. Будемо сподіватися, що наука та практика зможуть у кінцевому рахунку виробити відповідні підходи до застосування процесуального інституту угод з підозрюваним та обвинуваченим з тим, щоб ними не були перекреслені і знівельовані інститути матеріального кримінального права.

Список використаних джерел

1. Марін О.К. Кримінально-правові проблеми нового КПК України / О. Марін // Кримінальний кодекс України: проблеми застосування і практики удосконалення:

тези доповідей та повідомлень учасників міжнародного симпозиуму, 21-22 вересня 2012 р. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – С. 140-144.

Бурдин В.Н. Проблемы согласования нового Уголовного процессуального кодекса и Уголовного кодекса Украины.

В статье рассмотрены проблемы согласования нового УПК Украины и УК Украины на примерах регламентации институтов освобождения от уголовной ответственности и назначения наказания, а также нового института уголовных проступков. Доказана необходимость согласования процессуального законодательства с институтами материального уголовного права.

Ключевые слова: *освобождение от уголовной ответственности, преступление, уголовная ответственность, сделка о примирении, сделка о признании вины.*

Burdin V.M. Problems of new Criminal process Code and Criminal Code of Ukraine correlation

In article author researches problems of new Criminal process Code and Criminal Code of Ukraine on examples of release from criminal responsibility, punishment infliction and also new institute of criminal offences. The necessity of criminal process legislation and institutes of material criminal law concordance is proved.

Key words: *relief from criminal responsibility, crime, criminal responsibility, amicable agreement, plea agreement.*

